

Carlà CASTELLANUS, *marlenga* = fr. *mésange*). Dues localitats veïnes, una d'antuvi menys important que l'altra. La duplictat hi restaria fins tard: ja en el temps d'aquells docs. havia d'existir *Xinorla* o *Xinosla*. I no caldria gaire imaginació, per suposar, fins i tot, que hi hagué un intercanvi. La forma *Xinorla* s'aniria generalitzant després del S. xv, i acabaria per estendre's a totes dues localitats veïnes; mentre que el simple *Chinosa* anava quedant oblidat en l'ús viu; però com que seguia havent-n'hi dues, la distinció mitjançant diminutiu es reiteraria, i llavors es va crear en el valencià local el dim. *Xinorlet*, amb sufix català. Que a la llarga, els termes demogràfics canviessin, sobretot en zones on hi hagué tants repoblaments (expulsió de moriscos, guerres de sempre), no ens podria xocar, en tot cas, ni que avui sigui *El Xinorlet* el lloc més poblat.

Si hom objecta: ¿doncs com és que, estant la forma *Chinosa* tan documentada a l'E. Mj., no s'hi troba *Chinosla* o *Chinorla* també en els docs.? La resposta l'he donada, ja per endavant, al principi: informació antiga deficient, poc abundosa. Altrament, si en aquell temps el *Chinosa* radical, no diminutiu, designava la localitat major, i la forma diminutiva (*Chinosla*, *-orla*) era encara el nom de la més petita, ja per això sol és versemblant que els docs. no la mencionin, i que amb l'altra es refereixin a tot el conjunt.

¹ Ja és força més dubtós que vingui d'aquest origen el nom de *L'Ombria del cim* en les muntanyes de Barxeta (xxx, 157.9). Si no ho descarto és perquè les ombries, part obaga i humida, solen ser vessants fangosos, i un orònim considerable no es presta gaire a veure-hi l'hipocorístic de *Joaquim*, que els valencians en fan *Ximo*. La pronúncia morisca fonònia *-n* amb *-m* (*EntreDL* III, 104), i tant es podria tractar d'un *Xin* CAENUM, alterat, com d'un paral·lel moss. del cat. *cim*, *cima*. Nom que es repeteix en te. de Quatretonda (xxxii, 1.5) però potser és lloc idèntic, car si bé hi ha 10 k. de muntanya d'un poble a l'altre, són termes municipals que confronten.

AIGUATÈBIA

Municipi del Conflent, al centre de les anomenes Garrotxes del Conflent. Comprèn la vall de la riera dels Pujols i part de la vall de Caudiers.

PRON. POP.: *aigatèbi* (1959), oït a Canavelles, Ralleu, Tuès, Sallagosa, Planès; *aigatèbi* (1959) a St. Pere dels Forcats. Gentilici: *aigatèbiats*.

DOC. ANT. La menció més antiga que en tenim recollida és *Aqua Tebeda* 845 (Baluze cviii, cèd. *Cui-xà*). A l'eminent rossellonès Alart devem els testimonis més nombrosos d'aquest topònim conflentí: *Aqua Tededa* 958 (*InvLC*), *Aqua Tebeda* 1035 (id.), *Aquatapida* 1040 (id.), *Aqua tepida* 1046, 1070, 1072 (*Cart. rouss.*, 61, 74, 78), *Aqua Tebeza* 1234 (*InvLC*), *Aqua Tebeda* 1246 (id.), *Aygatèbia* 1266 (id.), *castel d'Ayga Tebesa* 1332 (id.), *locho de Aygua Tebesa* 1375 (id.), *loch d'Ayga Tebesa* 1378 (id.), *loch d'Aygua Tebesa* 1410 (id.). Notem, a més a més, *Aquatepida* S. XIII (Pujol, *DocsVgÜrg.*, 15-16), *Ayguia Tebesa* 1359 (*CoDoACA* XII, 123), *Aiguatèvia* 1392 (Ponsich, *Top.*)

ETIM: AQUA TEPIDA. Representa un dels casos tan freqüents en què el nom de llocs s'origina per un accident geogràfic veí.¹ Es tracta ací d'una deu que neix al peu del poble d'Aiguatèbia (a l'esquerra de la riera dels Pujols), a les Basses, grans safareigs d'aigua precisament tèbia, la qual, degut a aquesta qualitat intrínseca, neteja molt i la gent de l'indret hi renta, segons observà l'informant a JCor. en l'enquesta de 1959 (*Ll. xxiii*, 199). Ph. R.

¹ Cf. el toponímic basc Urepel, localitzat al cantó de Baigorri (B. Pir.) aigües amunt de Les Aldudes, el qual és una traducció literal del nom català (veg. *Azkue, Dicc.*, s. v. ur, epel).

AIGÜES

Poble del Migjorn valencià, pron. *áiwes* (sense article), 1935.

DOC. ANT. Cròn. de Jaume I: «la Mola que és prop d'Agues» (p. 371: potser referint-se al *Cabeçó*); 1244: «Agua --- Augua» en el text llatí del tractat d'Almisra (*BABL* III, 106) que fixà allí la frontera entre els Estats castellà i catalano-aragonès, «Agua --- Augua» en l'ed. d'Huici (I, 382, 383), *Augues* *BDLC* IV, 276; *Aygues* 1323 (*BABL* VI, 148). Crec que al poble el nom li ve del *Riu d'Aigües*, que és el que la frontera seguia i que demarca encara el subdialecte alacantí del val. transsuecònic (tipus Xàtiva-Alcoi-Dénia). N'hi ha diversos homònims com a nom de rius: *Rio Aguas*, afl. dr. Ebre (límit provincial Terol-Saragossa, desaiuant a La Zaida); un altre te. Sorbas (al N. d'Almeria, *Aygues* en doc. cat. de 1309: *BABL* II, 330).

AIGÜES-JUNTES

Conèixem tres topònims anomenats així tots ells al Solsonès. Un és a l'aiguabarreig, al te. de Pinós, de les quatre riberes que formen la de Llanera; un altre, a la confluència de la Ribera Salada amb la d'Odèn, a Lladurs. El tercer és el lloc on s'ajunten la Ribera Salada i la de Canalda, al te. de Cambrils-Odèn. El sentit d'aiguabarreig d'aquests topònims és evident. X. T.

AIGÜES-PASSOS, Font d'~

En el Conflent, en el terme de Llar, per avall del poblet, entre els Rocs Espatlats i el Roc de Migdia (xxxiii, 145). A l'Alt Aragó, hi ha *Aguas Passas*, planell de xaragalls, a l'alta muntanya. Del ll. *AQUAS PASAS* 'escampades' (part. de *pandere*). Aquí també abans devia ser *Aigües-passes*, disfressat avui dia, com a contrapoc del temps en què el rossellonès vacil·lava encara entre els plurals de tipus *meses* i *mesos*, entre *courses* i *cosos* etc.; majorment pel fet que en català coexisteixen el masc. *pas*, *passos*, amb el femení *passa* (en el sentit, sobretot de 'llargada d'un pas'): d'on el canvi d'un adjectiu llatí (que ja no era comprès) en *passos*, per etimologia popular o pseudo-interpretació.

AIGÜESTORTES, V. Top. V. Boí I, p. 2

Nom del famós paratge al NO. de Boí, on el riu de Sant Nicolau llisca mansament formant deliciosos meandres. D'aquí el nom. X. T.